

Notitie reikwijdte en detailniveau

Aanpak milieuonderzoek mestbewerkingslocaties
Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant

POUDEROYEN
compagnons

NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

Aanpak milieuonderzoek mestbewerkingslocaties Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant

Projectnummer : P197550

Opdrachtgever : Provincie Noord-Brabant

Opstellers : H. Ullenbroeck, E. Coopman, K. Albers

Status : Concept

Datum : 18 september 2019

Pouderoyen Compagnons vormgeving van stad en land is een handelsnaam van Pouderoyen BV

St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ NIJMEGEN
tel: 024-3224579
fax: 024-3241240
e-mail: info@pouderoyen.nl
www.pouderoyen.nl

IBAN NL29 RABO 0154 8198 75
KVK 14 06 66 14
BTW NL 8104.81.996 B01

INHOUD**BLZ**

1. INLEIDING.....	1
1.1. Aanleiding voor deze m.e.r.-procedure	1
1.2. Doel van deze Notitie reikwijdte en detailniveau	2
1.3. Procedure en vervolgstappen.....	2
1.4. Leeswijzer.....	3
 2. MESTPROBLEMATIEK EN BELEID	5
2.1. Mest in Nederland.....	5
2.2. Mest in Brabant.....	7
2.3. Het sluiten van kringlopen en de rol van mestbewerking hierbij	9
2.4. Provinciale regels m.b.t. mestbewerking	10
2.5. Beleid Brabantse waterschappen	12
2.6. Regionaal en gemeentelijk beleid.....	13
 3. OPGAVE MESTBEWERKING	15
3.1. Opgave mestbewerking in Noord-Brabant	15
3.2. Verwachtingen m.b.t. de ontwikkeling opgave mestbewerking	17
 4. ALTERNATIEFONTWIKKELING EN EFFECTBESCHRIJVING	21
4.1. MER in twee fasen.....	21
4.2. Fase 1 planMER: onderzoeksalternatieven	22
4.3. Fase 2 planMER: voorkeursalternatief	34

BIJLAGEN

Bijlage 1	Begrippenlijst
Bijlage 2	Kaarten

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding voor deze m.e.r.-procedure

De gemeenten in Noordoost en Zuidoost Brabant hebben samen met de provincie het initiatief genomen om via een planMER te komen tot locatiebeleid voor mestbewerkingsinstallaties in Brabant. Hiermee willen zij bewerkstelligen dat er op basis van een goede inhoudelijke onderbouwing en via een zorgvuldig proces er een weloverwogen kader komt voor het schoon en veilig bewerken van mest in Noord-Brabant.

De provincie Noord-Brabant en Brabantse gemeenten willen samen komen tot regionale afspraken over de locaties voor mestbewerkingsinstallaties, waar mest bewerkt wordt die vanaf verschillende veehouderijlocaties bijeen wordt gebracht. Deze regionale afspraken moeten vervolgens gaan gelden als toetsingskader voor gemeenten en provincie bij het beoordelen van initiatieven voor mestbewerking. Op de regionale ontwikkeldagen eind 2018 hebben zij afgesproken dit te doen op basis van de geschiktheid van locaties. Om dit vorm te geven willen de provincie en gemeenten ter voorbereiding op die regionale afsprakenkaders een Milieueffectrapport (MER) opstellen en een m.e.r.-procedure doorlopen.

Het doel van deze m.e.r.-procedure is om via een navolgbare uitwerking en vergelijking van alternatieven in een MER informatie te bieden om te komen tot zo breed mogelijk gedragen regionale afsprakenkaders. Waarbij de uitwerking per regio kan verschillen in verband met verschillen in vraag en aanbod, beschikbare locaties en regionale keuzen. De focus van het op te stellen MER ligt op de onderbouwing van de locatiekeuzen die worden vastgelegd in de regionale afsprakenkaders.

De resultaten van het MER zijn bedoeld om nadere keuzen en afspraken te maken over de beste locaties, de spreiding van de locaties en om inzicht te krijgen in de gewenste omvang van locaties voor mestbewerking. In het op te stellen MER worden mogelijke uitbreidingen van bestaande en potentiële nieuwe locaties voor mestbewerking onderling vergeleken. Ook vindt er een effectbeschrijving en –vergelijking plaats van onderzoeksalternatieven. Onderzoeksalternatieven bestaan uit een combinatie van locaties die samen voldoen aan de restopgave m.b.t. de omvang van de te bewerken mest. Onzekerheden m.b.t. de opgave voor de hoeveelheid te bewerken mest en de uitwerking van het mestbeleid worden in het MER vertaald naar verschillende aanbodscenario's.

In het MER wordt op basis van de resultaten van het onderzoek, waaronder de ranking van locaties en de effectvergelijking van onderzoeksalternatieven en standpunten van betrokken overheden (bestuurders van provincie, gemeenten en waterschappen) een voorkeursalternatief geformuleerd. Ook van dat voorkeursalternatief worden de effecten beschreven.

1.2. Doel van deze Notitie reikwijdte en detailniveau

Een m.e.r.-procedure doorloopt een aantal stappen. Het opstellen van een Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) is de eerste stap. In deze notitie is allereerst beschreven hoe de provincie en gemeenten het milieuonderzoek willen aanpakken. Reacties naar aanleiding van deze notitie worden gebruikt voor het vaststellen van het definitief onderzoeksprogramma (reikwijdte en detailniveau van het op te stellen milieueffectrapport). Daarna worden de onderzoeksresultaten beschreven en vastgelegd in een milieueffectrapport (MER – het product).

1.3. Procedure en vervolgstappen

Gemeenten en provincie willen het proces dat leidt tot Regionale Afsprakenkaders Mestbewerking zoveel mogelijk in uitwisseling met de vertegenwoordigers van de belangrijkste (groepen) stakeholders vorm geven. Een klankbordgroep met stakeholders ondersteunt het opstellen van de MER. Hierin zijn de volgende partijen vertegenwoordigd: de Brabantse Milieufederatie, de Producentenorganisatie Varkenshouderij, Brabants Burgerplatform, ZLTO, Cumela en het Nederlands Centrum Mestverwaarding.

Besturen van Brabantse gemeenten en waterschappen zijn in juli 2019 geïnformeerd over het initiatief om via een planMER te komen tot locatiebeleid voor mestbewerkingsinstallaties in Noord-Brabant, het voorgenomen proces om tot een goede inhoudelijke onderbouwing voor dat beleid te komen en de planning. In onderstaand tekstkader is het geschetste proces beschreven.

- Na de ter inzage legging van de concept NRD, de zienswijzen en ontvangst van adviezen van de commissie voor de milieueffectrapportage en BrabantAdvies, stellen GS naar verwachting eind 2019 de NRD vast. Na overleg met vertegenwoordigers van besturen van gemeenten en waterschappen.
- Vervolgens wordt een concept van de MER opgesteld, waarin de onderzoeksalternatieven en –varianten zijn uitgewerkt en de effecten zijn vergeleken. Ook worden in deze eerste fase de gevoeligheidsanalyses uitgevoerd.
- Het concept MER wordt voorgelegd aan gemeenten en waterschappen, zodat deze hun voorkeur kunnen aangeven m.b.t. de invulling van het voorkeursalternatief
- Na de zomer van 2020 volgt een brede bijeenkomst voor de besturen, gericht op het vaststellen van het voorkeursalternatief.
- De effecten van het voorkeursalternatief worden beschreven en de effectvergelijkingen en gevoeligheidsanalyses worden aangevuld (tweede fase MER).
- Gedeputeerde Staten leggen het MER ter inzage.
- Op basis van de zienswijzen en de adviezen van de commissie voor milieueffectrapportage en BrabantAdvies, stellen GS naar verwachting in het voorjaar van 2021 het MER vast.
- Parallel hieraan worden de Regionale Afspraken voorbereid, die op de Regionale Ontwikkeldagen in juni 2021 ter vaststelling aangeboden.

Gemeenten in Noordoost- en Zuidoost Brabant hebben samen met de provincie het initiatief genomen voor het opstellen van een planMER. Zij nodigen gemeenten in Midden en West Brabant en de Brabantse waterschappen uit om mede-initiatiefnemer te worden. Bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure is de provincie Noord-Brabant.

De Commissie m.e.r. en BrabantAdvies worden om advies gevraagd inzake reikwijdte en detailniveau voor het planMER. De zienswijzen en de adviezen vormen input voor het op te stellen planMER. Het MER wordt naar verwachting eind 2020 ter inzage gelegd voor de inspraak en advisering door de Commissie m.e.r. en BrabantAdvies. Parallel hieraan worden de regionale afspraken voorbereid.

Mocht er naar aanleiding van het MER en/of standpunten van gemeenten en waterschappen aanleiding zijn om nadere regels te stellen op grond van de omgevingsverordening, dan is hiervoor nadere besluitvorming door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant nodig. Als een aanpassing van de (interim) omgevingsverordening ¹ nodig is, zullen Provinciale Staten hierover moeten besluiten, voordat de regionale afspraken worden vastgesteld.

Lopende initiatieven m.b.t. de realisatie van mestbewerkingsinstallaties worden op basis van de vigerende kaders beoordeeld.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 1 van deze NRD wordt de aanleiding voor de m.e.r.-procedure en het doel beschreven. Vervolgens wordt de procedure en vervolgstappen toegelicht.

Hoofdstuk 2 gaat in op de probleemstelling: het doel, nut en noodzaak van het mestbeleid in Noord-Brabant en de rol van regionale afsprakenkaders. Hierbij worden ook de achtergronden van het mestbeleid en de Brabantse beleidskaders ten aanzien van mestbewerking beschreven.

In hoofdstuk 3 wordt de huidige capaciteit voor mestbewerking beschreven, samen met een raming van de restopgave en de mogelijke ontwikkeling van de opgave voor mestbewerking.

---

¹ Naar verwachting treedt in 2021 de Omgevingswet in werking. Onder die wet heeft de provincie nog maar één verordening waarin alle regels zijn opgenomen over de fysieke leefomgeving. De Interim omgevingsverordening is een eerste stap op weg naar de definitieve omgevingsverordening. In het ontwerp van de Interim omgevingsverordening (mei 2019) zijn regels uit bestaande provinciale verordeningen over de fysieke leefomgeving beleidsneutraal samengevoegd tot één Interim omgevingsverordening. De definitieve omgevingsverordening moet eind 2020 gereed zijn.

Hoofdstuk 4 gaat in op de alternatiefontwikkeling en de wijze waarop potentiële locaties voor de restopgave mestbewerking in de provincie Noord-Brabant worden beoordeeld en onderling vergeleken. Ook is in dit hoofdstuk beschreven hoe de onderzoeksalternatieven worden samengesteld en de effecten van die onderzoeksalternatieven worden onderzocht en onderling vergeleken.

In de bijlagen is een begrippenlijst opgenomen.

2. MESTPROBLEMATIEK EN BELEID

2.1. Mest in Nederland

Dierlijke mest is een waardevolle grondstof om gewassen van voedingsstoffen te voorzien. De Nederlandse veehouderij produceert echter meer stikstof en fosfaat in dierlijke mest dan er landbouwkundig en milieukundig verantwoord kan worden gebruikt op Nederlandse gronden. Ook is de benutting van mest niet optimaal. Nutriënten, waaronder stikstof en fosfaat, komen terecht in het oppervlaktewater, grondwater en een deel verdwijnt als gas naar de lucht. Dit leidt vervolgens tot negatieve gevolgen voor het milieu en de biodiversiteit.

Vanwege de hoeveelheid nutriënten die gewassen en bodems op kunnen nemen, zal het overschot aan mest op een andere manier verwerkt moeten worden. Mest kan bijvoorbeeld vergist worden of verwerkt worden tot kunstmest(ervanger). Via mestbewerkingsprocessen kunnen bestanddelen uit de mest gehaald worden en wordt het mestoverschot verminderd. Een betere toepassing en verwerking van mest zal bijdragen aan minder emissies en uitspoeling, lagere kosten en een verminderde vraag naar fossiele grondstoffen.

Vroeger was de landbouw volledig afhankelijk van dierlijke mest, maar dat veranderde met de komst van kunstmest. Het gebruik van kunstmest is in de loop der jaren sterk verminderd, maar het alleen aanwenden van dierlijke mest stuit in de akkerbouw en teelt van voedergewassen op praktische problemen. Een combinatie van drijfmest en kunstmest is de gangbare praktijk. De grote uitdaging is dan ook om de overvloed van dierlijke meststoffen in Nederland zodanig te scheiden, te bewerken en aan te wenden dat een landbouwkundig optimale bemesting ontstaat. Dierlijke mest moet dan beter benut kunnen worden en technisch veel preciezer toepasbaar zijn. Maar voorlopig blijft kunstmest nog noodzakelijk voor de 'fine tuning' van de bemesting.

Via zeven stelsels wordt uitvoering gegeven aan het Nederlandse mestbeleid:

1. Het stelsel van gebruiksnormen en gebruiksvoorschriften vormt de kern van het mestbeleid en gaat over het uitrusten van de hoeveelheden mest en hoe en wanneer de meststoffen uitgereden mogen worden.

Er zijn drie soorten gebruiksnormen:

- een gebruiksnorm voor dierlijke mest (uitgedrukt in stikstof);
- gebruiksnormen voor de totale hoeveelheid stikstof (voor alle meststoffen);
- gebruiksnormen voor de totale hoeveelheid fosfaat (voor alle meststoffen).

Voor een deel van de bedrijven geldt onder voorwaarden een zogenoemde derogatie. Dit houdt in dat de gebruiksnorm van 170 kg stikstof uit dierlijke mest verhoogd mag worden tot maximaal 230 resp. 250 kg stikstof. Het gaat hierbij alleen om graasdierenmest, het bedrijf moet minimaal 80% grasland hebben en voldoen aan een tal van andere voorwaarden.

2. Om de derogatie in 2017 te behouden is het fosfaatreductieplan in het leven geroepen. Dit bestaat uit drie sporen: voerspoor, stoppersregeling en fosfaatreductie. Doel is een krimp van de melkveestapel.
3. Het stelsel van dierrechten (varkens- en pluimveerechten) stelt grenzen aan het aantal varkens en pluimvee dat voor productie mag worden gehouden.
4. Verantwoorde groei en grondgebondenheid melkveehouderij. De Wet grondgebondenheid is een aanscherping van verantwoorde groei en heeft als doel te voorkomen dat de melkveehouderij zonder grond kan groeien.
5. Het stelsel van fosfaatrechten regelt dat de in Nederland geproduceerde hoeveelheid fosfaat – als bestanddeel van mest – structureel onder het plafond van het fosfaatreductieplan blijft.
6. Regels ten aanzien van vervoer, opslag, mengen en verhandelen van mest. Deze regels zijn ondersteunend aan de bescherming van de bodem, grond- en oppervlaktewater tegen schadelijke gevolgen van overbemesting.
7. Door de mestverwerkingsplicht moet bij een mestoverschot een deel van de mest verplicht afgezet worden buiten de Nederlandse landbouw. Er worden drie gebieden onderscheiden: zuid, oost en overig. Per gebied geldt een ander verwerkingspercentage. Met mestverwerking wordt bedoeld export van mest, mestverbranding en mestvergisting. Covergisten en scheiden zijn bewerkingsmethodes en vallen niet onder mestverwerking. De wettelijke verplichting tot verwerking van het overschot bedraagt 59% in Midden- en Oost-Brabant en 10% in West-Brabant.

Herziening van het landelijk mestbeleid

Op 22 december 2017 heeft de minister een fundamentele herbezinning op het mestbeleid en het bijbehorende stelsel van wet- en regelgeving aangekondigd. De herziening van het mestbeleid moet in dialoog met partijen uit de samenleving plaatsvinden. De herziening / herbezinning speelt zich af binnen de volgende kaders:

- De LNV-visie: Het toekomstige mestbeleid zal bij moeten dragen aan het realiseren van kringlooplandbouw in Nederland.
- Verbeteren waterkwaliteit: Het mestbeleid is bedoeld om de benutting van meststoffen te verbeteren, waardoor ook de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater verbetert.
- EU-regelgeving: Naast bovengenoemd doel voor de waterkwaliteit bevat de Nitraatrichtlijn een aantal concrete zaken die in het mestbeleid moeten worden verankerd. Dit betreft bijvoorbeeld gebruiksnormen en het bevorderen van goede landbouwpraktijken. Naast de Nitraatrichtlijn zijn ook de doelen van de Kaderrichtlijn Water van belang.
- Verminderen fraudeprikkel: De voordelen van niet-naleving van de mestregelgeving kunnen voor individuele ondernemers groot zijn. Er is dus een financiële prikkel om te frauderen. Een herzien mestbeleid moet zo min mogelijk fraudeprikkel bevatten.
- Handhaafbaarheid: Een nieuw mestbeleid moet goed handhaafbaar zijn, zodat naleving wordt bevorderd en overtredingen effectief kunnen worden aangepakt.
- Regeldruk: Zowel ondernemers als de overheid worden op dit moment geconfronteerd met hoge lasten. Een nieuw mestbeleid mag niet leiden tot hogere administratieve lasten of uitvoeringslasten.

2.2. Mest in Brabant

De omvangrijke Brabantse veehouderij produceert meer mest dan er op Brabantse landbouwgronden kan worden aangewend zonder nadelige effecten op het grond- en oppervlaktewater. Tegelijkertijd is het wenselijk om dierlijke mest aan te wenden op landbouwgronden binnen Brabant, zodat de bodemvruchtbaarheid op peil blijft en kunstmestgebruik zoveel mogelijk wordt teruggedrongen.

Een steeds groter deel van het Brabantse mestoverschot wordt afgevoerd naar elders. Dierlijke mest heeft bij velen in Brabant geen goede naam meer en Brabantse burgers maken zich zorgen over de negatieve invloed van de veehouderij op hun omgeving (geuroverlast en risico's voor de volksgezondheid door met name uitstoot van fijnstof en ziektekiemen). Daarnaast leidt de uitstoot van ammoniak tot negatieve effecten op natuur en de uitstoot van de broeikasgassen methaan en lachgas tot klimaatverandering. Ook Brabantse veehouders hebben zorgen. Zij vragen zich af waar zij met hun mestoverschot heen moeten. Veel mest wordt afgevoerd naar gebieden met veel akkerbouw en weinig veehouderij of naar mestverwerkers, maar de kosten hiervoor zijn hoog. Als de druk op de mestmarkt hoog is, ontstaat er een financiële prikkel die frauderen in de hand kan werken.

Dit moet anders vinden de provincie Noord-Brabant en Brabantse gemeenten. Mest moet geen probleem meer zijn, maar weer opnieuw een waardevolle grondstof worden, door de veehouderij te verduurzamen en over te schakelen naar een duurzame, circulaire landbouw (kringlooplandbouw). Het sluiten van de stikstof- en fosfaatkringloop heeft een afname van emissies naar lucht en water tot gevolg. Om dit te bereiken is het nodig mest dusdanig te produceren en/of te bewerken dat deze voldoet aan de vraag vanuit de bodem en het gewas en dat de mest kostenefficiënt getransporteerd kan worden.

De provincie Noord-Brabant heeft, in overeenstemming met het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant' begin 2016 het initiatief genomen voor de 'Mestdialoog' om zo te komen tot een nieuw Brabants mestbeleid. Provinciale Staten hebben mede op basis van de uitkomsten van de mestdialoog in juli 2017 het Brabantse mestbeleid vastgesteld. De hoofdlijnen van het Brabantse mestbeleid zijn:

- Herstel circulaire landbouw, waarbij de behoefte van de bodem en gewas centraal staan bij het aanwenden van mest en eisen stellen aan de samenstelling daarvan. Dat betekent ook verliezen beperken zodat nutriënten daar terecht komen waar ze nuttig zijn.
- Het bewerken van alle mest, nog voor de opslag of aanwending op het land. Dit betekent op langere termijn andere stalsystemen en op korte termijn het emissie arm maken / stabiliseren van mest. Zo zijn belangrijke winsten te behalen in het reduceren van emissies naar lucht (ammoniak, geur en broeikasgassen), bodem en water en in het verminderen van risico's voor gezondheid en veiligheid.
- Verwaarden van mest waarbij waardevolle producten worden geproduceerd (meststoffen en andere grondstoffen). Inzet moet zijn zoveel mogelijk dierlijke meststoffen voor plantengroei in te zetten ter vervanging van kunstmest. Minder productie van kunstmest betekent ook minder gebruik van energie.

- Professionaliteit en werken aan vertrouwen tussen ondernemers en omwonenden en maatschappelijke organisaties.
- Methaanemissie uit de mest tegengaan door te vergisten. Hiermee wordt mest ook gebruikt voor productie van hernieuwbare energie.
- Zo een bijdrage leveren aan een beter verdienmodel: minder kosten voor mestafzet en goedkopere en eenvoudiger te beheren stalsystemen.

In het Bestuursakkoord 2019-2023 zijn de volgende passages over de op te stellen PlanMER en over mestbewerking opgenomen:

- “De provincie creëert ruimte voor schone en veilige mestbewerking binnen de kaders van de Verordening Ruimte. We zoeken naar daarvoor geschikte locaties tot een totale maximale vergunde omvang van het Brabantse mestoverschot. Om een keuze te maken voor de beste locaties, de spreiding van de locaties en om inzicht te krijgen in de ‘ideale omvang’ van een locatie voeren wij samen met onze partners een planMER uit. Daarnaast beoordelen wij ook de consequenties voor lopende initiatieven. Op basis daarvan kan de sector de mestbewerkingscapaciteit realiseren binnen de randvoorwaarden van schoon en veilig”.
- “Wij willen dat in Brabant vergunningen voor industriële mestbewerking worden verleend voor een periode van maximaal vijftien jaar. We hanteren daarbij de verplichting om na afloop van deze vergunningsperiode de gebouwen en installaties te saneren.”
- “Wij onderzoeken de wenselijkheid en mogelijkheid om omschakeling naar of nieuwvestiging van covergisting te verbieden. Covergisting heeft grote risico's voor milieu, gezondheid en fraude. Er zijn ruimschoots voldoende andere technieken voor mestbewerking voorhanden”

2.3. Het sluiten van kringlopen en de rol van mestbewerking hierbij

Om kringlooplanbouw te realiseren werken de provincie en partners samen aan het sluiten van de kleine kringloop (boerenbedrijf en regionaal) en het sluiten van de grote kringloop (nationaal en internationaal).

De kleine kringloop

Kringloopsluiting begint op het boerenbedrijf zelf (de 'kleine' kringloop). Boeren kunnen verschillende maatregelen nemen. Door bijvoorbeeld te zorgen voor een vruchtbare bodem die voldoende vocht en voedingsstoffen vasthoudt, kunnen planten goed wortelen en de voedingsstoffen goed opnemen. Gewassen worden zo sterker en de gewasopbrengst neemt toe. Zo komen minder nutriënten in de bodem en het water terecht. Ook door de eigen mest optimaal te benutten kan de veehouder bijdragen aan het sluiten van de kringlopen en beperken van de verliezen. Er is dan ook minder kunstmest nodig. De kleine kringloop kan zich ook uitstrekken tot op regionale schaal, als veehouders, akkerbouwers of tuinders samenwerken om hun kringloop zoveel mogelijk te sluiten.

Mestbewerking op het veehouderijbedrijf zelf draagt bij aan kringloopsluiting doordat het producten oplevert die kunstmest vervangen en daardoor aan waarde winnen in de kleine (en grote) kringloop. Mestbewerking op het veehouderijbedrijf kan op veel verschillende manieren: in de stal door urine en vaste mest bij de bron te scheiden, door de mest direct af te voeren uit de stal, en door de mest te vergisten of te scheiden op eigen terrein.

De grote kringloop

Op bedrijven met een mestoverschot kan de kleine kringloop alleen worden gesloten als het overschot wordt afgevoerd en onderdeel wordt van een grotere kringloop, op nationaal en Noordwest Europees niveau. Slechts een deel van het overschot aan mest kan onbewerkt worden afgezet in de akker- en tuinbouw elders in Nederland. Om bij te dragen aan het sluiten van deze kringlopen kan het overschot aan mest uit Brabant ook duurzaam worden ingezet op akkerbouwbedrijven in Nederland, Noord-Frankrijk of West-Duitsland.

Het bewerken van mest op industriële schaal is dan een cruciaal onderdeel van de aanpak om deze grote kringlopen te kunnen sluiten. De grote kringloop kan alleen op een verantwoorde manier worden gesloten als er via mestbewerking waarde wordt toegevoegd aan de mest.

2.4. Provinciale regels m.b.t. mestbewerking

De uitgangspunten van beleid van de provincie Noord-Brabant voor mestbewerking zijn vastgelegd in de Verordening ruimte Noord-Brabant. Door de regels in de Verordening ruimte worden locaties en de ligging van mestbewerkingsinstallaties gereguleerd. Hiernaast zijn er aanvullende (provinciale) beleidsregels die invulling geven aan het beperken van risico's voor de volksgezondheid en het beperken en voorkomen van geurhinder: de Beleidsregel volksgezondheid en mestbewerkingsinstallaties Noord-Brabant en de Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant 2018. Deze beleidsregels zijn van toepassing als de provincie bevoegd gezag is voor de omgevingsvergunning.

Gemeenten kunnen aanvragen vrijwillig toetsen aan deze beleidsregels. De provinciale regels zijn een aanvulling op het bestaand beleid zoals opgenomen in het Activiteitenbesluit, de Wet milieubeheer en regels m.b.t. het lozen van afvalwater op het oppervlaktewater.

Verordening Ruimte Noord-Brabant

In het provinciaal beleid is opgenomen dat mestbewerking kan plaatsvinden op de veehouderijlocatie waar de mest ontstaat of op een bedrijventerrein van de juiste milieucategorie. In alle gevallen dient de mestbewerking zo plaats te vinden dat emissies en risico's voor de volksgezondheid en veiligheid op een acceptabel laag niveau liggen.

De Verordening ruimte bevat rechtstreeks werkende regels voor mestbewerking (artikel 34). Deze regels moeten bij een aanvraag voor omgevingsvergunning betrokken worden en ziet toe op initiatieven waarbij het gebruiksoppervlakte voor mestbewerking toeneemt. Omdat het huidige beleid van de provincie de vestiging van mestbewerking op bedrijventerreinen wil ondersteunen, richten de rechtstreeks werkende regels voor mestbewerking zich alleen op initiatieven in het buitengebied voor de bewerking van mest die niet ter plaatse is geproduceerd.

Mestbewerking als onderdeel van de veehouderij kan op de locatie waar de mest ontstaat. Als dat niet kan moet dit op een daarvoor geschikt bedrijventerrein. Deze zijn aangewezen op basis van een ruimtelijke en milieukundige afweging en sluiten aan op de infrastructuur. Uitbreiden en oprichten van mestbewerkingsinstallaties is conform de Verordening ruimte in het landelijk gebied alleen bij uitzondering mogelijk als:

- het transport naar de installatie plaatsvindt via pijpleidingen en de bewerking dusdanig is dat tenminste 50% van het bewerkte volume wordt omgezet in loosbaar water.
- Melkveebedrijven gezamenlijk mest willen vergisten (tot 25.000 m³ per jaar).

De verordening bevat een bevoegdheid voor Gedeputeerde Staten om met het stellen van nadere regels af te wijken van de regels in de verordening, onder andere voor het bieden van gebiedsgericht maatwerk rondom mestbewerking in gemengd landelijk gebied (artikel 38.2 en 38.3). Deze bevoegdheid kan afgewogen worden als in ieder geval aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- er is sprake van een locatie in een gebied waar binnen een straal van 2,5 kilometer ten minste 150.000 ton mest wordt geproduceerd door varkens en/of vleeskalveren;
- de mest vanuit dat gebied afkomstig is;

- gemotiveerd is waarom de vestiging op een bedrijventerrein vanuit kwalitatieve overwegingen niet kan, anders dan vanwege bedrijfseconomische redenen. De kostprijs van de grond of een besluit dat mestbewerking ongewenst is (Not In My Backyard), zijn daarvoor geen valide argumenten.
- de voorwaarden voor mestbewerking (afwijkende regels) voor agrarisch-technische hulpbedrijven en agrarische-verwante bedrijven zijn zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Beleidsregel volksgezondheid en mestbewerkingsinstallaties Noord-Brabant.

In april 2018 is de Beleidsregel volksgezondheid en mestbewerkingsinstallaties Noord-Brabant in werking getreden. Deze beleidsregel heeft als doel negatieve effecten op de volksgezondheid te voorkómen en stelt scherpe normen voor de emissie van stof vanwege het potentiële risico voor de volksgezondheid van de uitstoot van stof met resten van bacteriën, schimmels en virussen (bio-aerosolen) bij mestverwerking. Deze beleidsregel ziet toe op mestbewerkingsinstallaties die onder het bevoegd gezag van de provincie vallen. De provincie is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning als sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van 25.000 m³ per jaar of meer (categorie 7.4 van bijlage I, onderdeel C van het Bor) en er sprake is van een IPPC-installatie of het Besluit risico's zware ongevallen 2015 van toepassing is. De eisen zijn locatie-onafhankelijk.

De beleidsregel gaat uit van een maximale emissiewaarde voor totaal stof van 5 mg/Nm³, overeenkomstig de (strengste) stofemissie-eis uit het Activiteitenbesluit. Een emissie zo dicht mogelijk bij 0 mg/Nm³ wordt nagestreefd. Een vergunning voor mestbewerking wordt alleen verleend als de emissie van totaal stof naar de buitenlucht aantoonbaar geminimaliseerd is, voor zover dat technisch en economisch haalbaar is.

Vergunning voor een mestverwerkingsinstallatie wordt slechts onder voorwaarden verleend. Met name de volgende maatregelen moeten worden toegepast:

- Verplicht mest hygiëniseren door deze te verhitten tot minimaal 70 graden;
- Op- en overslag van mest mag voortaan alleen nog binnen gebeuren, bij voorkeur in een luchtdicht systeem of een luchtdicht afgesloten ruimte.
- Een luchtreinigingsinstallatie wordt verplicht gesteld. Deze moet een minimaal rendement van 85% stofreductie hebben.
- Als vergisting wordt toegepast, moeten de vergistingsgassen via een warmtekrachtkoppeling, verbrandingsmotor of luchtreinigingsinstallatie lopen. Het direct leveren op het gasnet door middel van groengas is ook toegestaan.
- De provincie wil uit voorzorg naar een systeem waarbij er geen uitstoot van stof meer is: het zogenaamde 'potdicht-principe'. Omdat dat praktisch niet mogelijk is, moeten mestverwerkers de maximale maatregelen nemen voor zover technisch, bouwkundig en economisch mogelijk, om de uitstoot te beperken.
- De uitstoot van stof zo veel mogelijk beperken en meten; Voor alle ondernemers met een mestbewerkingsinstallatie geldt een minimalisatieverplichting op totaal stof. Ondernemers moeten komen tot een steeds verdere reductie van emissies van totaal stof. Iedere 5 jaar moeten ondernemers aantonen welke mogelijkheden zij binnen hun bedrijf zien om stofemissies verder te beperken.

Daarnaast moet er een (periodieke) meting gedaan worden naar de uitstoot van totaal stof.

Aan de vergunning wordt de verplichting verbonden om elke vijf jaar inzichtelijk te maken in welke mate emissie van totaal stof plaatsvindt en kan worden beperkt. Gedeputeerde Staten zullen - indien daar aanleiding voor is - deze informatie gebruiken om de vergunning te actualiseren.

Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant 2018

Op 30 april 2018 is deze beleidsregel van kracht geworden. Deze beleidsregel vormt het uitgangspunt bij vergunningverlening en heeft betrekking op alle geur veroorzakende activiteiten. Uitgangspunt van het geurbeleid is het zo veel mogelijk beperken van geurhinder en het voorkomen van nieuwe hinder. Daarbij wordt uitgegaan van het toepassen van beste beschikbare technieken. Met het oog op geur staat de overslag van (potentieel) geurende goederen en met name de mestbewerkingsinstallatie centraal. Geuren als gevolg van het bewerken van mest vallen onder de reikwijdte van deze provinciale beleidsregel.

Er is voor gekozen om bij mestbewerking niet uit te gaan van de reguliere richt- en grenswaarden die gelden voor industriële activiteiten, maar van de helft van die waarden, zodat op deze wijze rekening wordt gehouden met de emissies uit de stallen van de van de veehouderij op dezelfde locatie.

2.5. Beleid Brabantse waterschappen

In de Waterwet zijn algemene doelstellingen geformuleerd die richtinggevend zijn voor de uitvoering van het waterbeheer, waaronder vergunningverlening. Een van die maatgevende doelen uit de Waterwet is de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen. De in het Waterwet opgenomen doelstelling zijn geconcretiseerd in normen en beleid. Daarnaast worden lozingen getoetst aan de Waterwet en Wet milieubeheer, zoals BBT-documenten voor toetsing van de effecten van lozingen op het oppervlaktewater. Ook worden lozingen getoetst aan de regels die het waterschap hanteert bij de bescherming van watergangen (sloten, beken en rivieren), waterkeringen en bijbehorende kunstwerken (gemalen, stuwen).

Specifiek t.a.v. mestverwerkingsinstallaties zijn door de Brabantse waterschappen (locatie-onafhankelijke) beleidsregels vastgesteld m.b.t. effluentlozingen op oppervlaktewater ten aanzien van antibiotica en resistente bacteriën. Via deze beleidsregels worden voorwaarden gesteld t.a.v. de toe te passen zuiveringstechniek voor een installatie die dierlijke mest verwerkt in een dikke fractie en een dunne fractie. Deze regels zijn opgesteld vanwege het ontbreken van een landelijk kader om de lozingen met betrekking tot antibiotica en resistente bacteriën te kunnen toetsen.

2.6. Regionaal en gemeentelijk beleid

Visie mestbewerking, Noordoost en Zuidoost Brabant

De gemeenten in Noordoost- en Zuidoost Brabant (de regio's met het grootste mestoverschot) hebben in afstemming met de provincie Noord-Brabant in 2018 een gezamenlijke visie opgesteld over mestbewerking. Hierbij is voortgebouwd op de uitkomsten van de Dialoog Mestbeleid (2016) en de besluitvorming in Provinciale Staten (2017). Het doel van de visie is het beschrijven waar de gemeenten en provincie naar toe willen met mestbewerking. Om er toe bij te dragen dat er in Brabant voldoende mestbewerkingscapaciteit is van de goede kwaliteit (soort product en wijze van produceren) op de goede plekken. De samenwerkende regiogemeenten willen vanuit het gemeentelijk perspectief verdere invulling geven aan dit beleid om zo samen met de provincie te komen tot een effectieve aanpak. Dit initiatief komt dus uit de twee regio's met het grootste mestoverschot. Midden en West Brabant zijn daar in 2018 bij aangehaakt.

Mestbewerking moet schoon en veilig zijn. Schoon betekent het voorkomen en/of verminderen van o.a. emissies naar lucht, bodem en water tot een acceptabel laag niveau. Dat geldt ook voor geluid en broeikasgassen. Veilig betreft de volksgezondheid (streven naar nul-emissie ziektekiemen) en vanwege mogelijke calamiteiten en transporten.

Schoon en veilig bewerken van mest geldt voor de hele keten, van dier - mest – huisvesting – bewerking. Dit betekent dat de mestbewerking ook moet bijdragen aan het verminderen van bijvoorbeeld geur-, fijnstof-, ammoniak- en broeikasgasemissies uit stallen (bijvoorbeeld door mest zo snel mogelijk uit de stal af te voeren).

Het transport van mest met grote voertuigen is een grote zorg van gemeenten, bewoners van het buitengebied en bewoners van kleine kernen. Vaak is de infrastructuur niet toereikend voor de grote voertuigen en de veiligheid van andere weggebruikers is in het geding (fietzers, scholieren). Mestbewerking zou moeten bijdragen aan minder transport op de wegen in het buitengebied en minder druk op de veiligheid op deze wegen. Verder bevatten (gestabiliseerde) drijfmest en dunne vloeibare mest veel water en is het transport ervan dan duur en kost veel energie. Indien het (economisch) mogelijk is al op de veehouderijlocatie het water te onttrekken in de vorm van op het oppervlaktewater losbaar water vermindert dit de transportbehoefte aanzienlijk. Het scheiden van (gestabiliseerde) drijfmest en het vervolgens over grote(re) afstand vervoeren van de dikke fractie en het op korte afstand aanwenden van de dunne fractie is ook een optie.

Mestbewerking als onderdeel van de veehouderij kan op de locatie waar de mest ontstaat. Als dat niet kan moet op naar de beste locatie: een daarvoor geschikt bedrijventerrein. Deze zijn aangewezen op basis van een ruimtelijke en milieukundige afweging en sluiten aan op de infrastructuur. Uitbreiden en oprichten van mestbewerkingsinstallaties is conform de Verordening ruimte in het landelijk gebied alleen bij uitzondering mogelijk. Het is een wens van gemeenten om dit te verruimen als geschiktheid van een locatie op basis van kwaliteitseisen is gebleken en daarvoor op voorhand geen locaties uit te zonderen.

Er zijn diverse mestbewerkingsinstallaties die mest van meerdere locaties bewerken en die niet op bedrijventerreinen liggen. Deze kunnen daar volgens de visie blijven. Wanneer er rond deze locaties problemen (overlast, hoge emissies) zijn dienen deze aangepakt te worden, ultimo verplaatsen naar een goede locatie met een goede installatie.

Eind 2018 hebben de regio's Noordoost en Zuidoost Brabant ingestemd met deze visie als regionale koers en is afgesproken deze voor goedkeuring voor te leggen aan de afzonderlijke colleges. Met het verzoek om deze te hanteren als referentiedocument bij eventuele besluitvorming over nieuwe initiatieven voor mestbewerking. Ook is afgesproken dat wordt gewerkt aan een nieuw locatiebeleid voor mestbewerking, dat uitgaat van kwaliteitseisen en de behoefte aan capaciteit. Een belangrijke stap om tot goede inhoudelijke onderbouwing van locatiekeuze te komen is het opstellen van een planMER en het doorlopen van een m.e.r.-procedure, waarbij deze NRD de eerste stap vormt.

3. OPGAVE MESTBEWERKING

3.1. Opgave mestbewerking in Noord-Brabant

In oktober 2018 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over de mestbewerkingscapaciteit (documentnummer PS 4422391). Op dit moment was er op basis van de op dat moment beschikbare gegevens in Brabant een vergunde mestbewerkingscapaciteit beschikbaar van 10,9 miljoen kilo fosfaat. De vergunde verwerkingscapaciteit is in de statenmededeling van oktober 2018 ingeschat op ruim 61 procent. Dit is een zo goed mogelijke schatting van de capaciteit destijds met als uitgangspunt dat het eindproduct van de verwerking exportwaardig is. Dubbeltellingen door het optellen van mestscheiding en latere bewerkingsstappen worden hiermee zoveel als mogelijk voorkomen. De mestproductie en -bewerking in de pluimveehouderij is buiten beschouwing gelaten. Omdat de Brabantse pluimveemest nagenoeg geheel verwerkt wordt, verdwijnt deze uit de landbouw in Brabant en Nederland en draagt deze niet meer bij aan het Brabantse mestoverschot.

Het CBS berekent jaarlijks de mestproductie en de uitscheiding van stikstof en fosfaat van de Nederlandse veestapel. De mestproductie en mineralenuitscheiding worden berekend door standaard uitscheidingsfactoren voor de mestproductie en mineralenuitscheiding in kilogram per dier en per jaar te vermenigvuldigen met het aantal dieren in de Landbouwtelling. De uitscheidingsfactoren worden jaarlijks vastgesteld door de Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM). De WUM is onderdeel van het project Emissieregistratie (ER) waarin een groot aantal organisaties samenwerkt met als doel het jaarlijks vaststellen van de uitstoot van verontreinigende stoffen naar lucht, water en bodem.

	Fosfaatuitscheiding (P205)					
	Totaal fosfaatuitscheiding					
	2000	2010	2015	2016	2017	2018
	1 000 kg					
Totaal veestapel	47 510	43 680	41 920	41 550	40 200	37 830
Totaal rundvee	16 180	14 060	14 960	14 820	14 490	12 970
Totaal varkens	20 890	20 310	18 080	18 040	17 340	17 060
Totaal pluimvee	8 710	7 420	6 890	6 930	6 700	7 970

Tabel 1: Hoeveelheid fosfaat in geproduceerde dierlijke mest in Noord-Brabant. Bron: CBS, Statline

De provincie Noord-Brabant heeft ten behoeve van deze NRD in september 2019 een geactualiseerd overzicht gemaakt van de vergunde en aangevraagde mestbewerkingsinitiatieven en deze vergeleken met cijfers uit 2018 van het CBS van de mestproductie en de plaatsingsruimte. Deze actuele raming is in onderstaande tabel weergegeven.

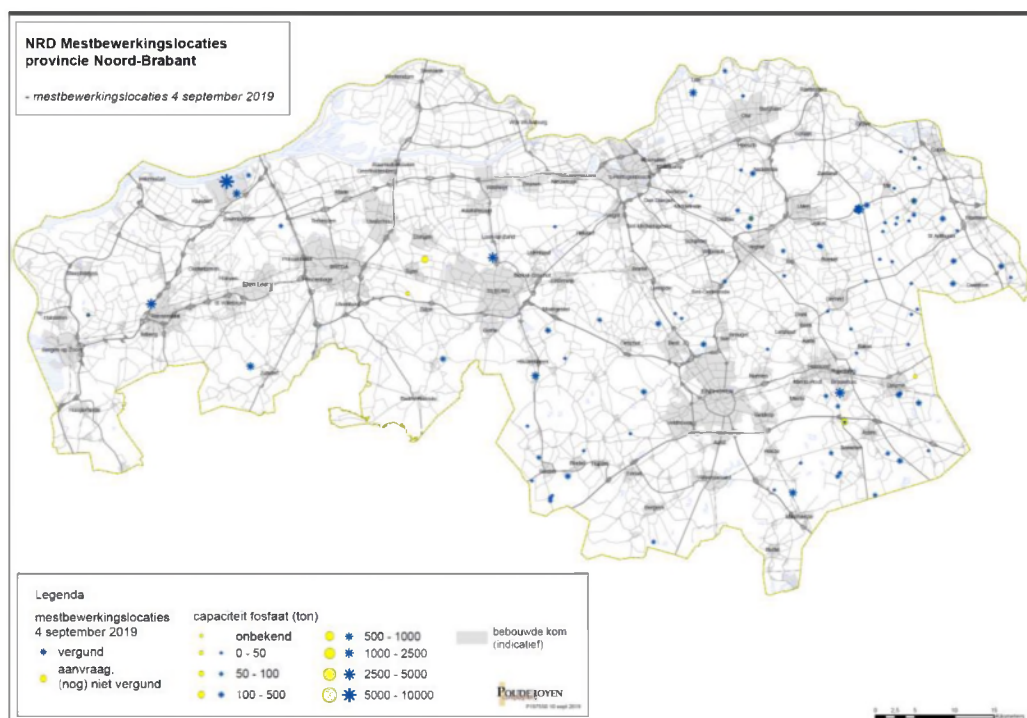
	<i>Bouwsteen voor inschatting opgave</i>	<i>miljoen kg fosfaat</i>
A	Mestproductie in Noord-Brabant, (exclusief pluimveemest), CBS 2018	31,86
B	Plaatsingsruimte, CBS 2018	15,82
C	Mestoverschot exclusief pluimveemest (=A-B), CBS 2018	16,04
D	Vergunde capaciteit, geschikt voor verwerking, exclusief pluimveemest (inventarisatie Provincie sept 2019)	10,18 (63% van mestoverschot C)
E	Bruto opgave (=C-D)	5,86
F	Verwacht vergunningen pijplijn (inventarisatie provincie september 2019, inclusief schatting vergunbaarheid)	2,33
G	Vergund en verwachte capaciteit (=D+F)	12,51 (78% van mestoverschot, C)
I	Netto opgave (=C-G)	3,53 (22% van mestoverschot C)

Tabel 2: Resterende opgave mestbewerking in Noord-Brabant, inschatting september 2019

In de bijlage van deze NRD is een kaart opgenomen met een overzicht van de (begin september 2019) bij de provincie Noord-Brabant bekende mestbewerkingsinstallaties. Het betreft vergunde locaties en locaties waarvoor een vergunningaanvraag loopt. Locaties met een NVWA-erkenning (het eindproduct is exportwaardig) zijn apart aangeduid in de inventarisatie van de provincie. De resultaten van die inventarisatie zijn verwerkt in bovenstaande tabel.

Op 7 juli 2017 hebben Provinciale Staten besloten dat de totale capaciteit voor mestbewerking in Noord-Brabant niet groter mag worden dan het Brabantse mestoverschot² en Gedeputeerde Staten opgedragen met voorstellen te komen voor het begrenzen van die capaciteit op het moment dat de door de provincie vergunde capaciteit 80% van het overschot bedraagt. In de hiervoor opgenomen cijfers is ook de door gemeenten vergunde capaciteit opgenomen. Zonder het verschil in bevoegd gezag mee te nemen: als de reeds vergunde maar nog niet gerealiseerde capaciteit net als de verwachte uitbreiding van de vergunde capaciteit (inventarisatie september 2019) daadwerkelijk wordt gerealiseerd, ligt de capaciteit dan op het niveau van 78% van het (nu) berekende overschot.

² In het Bestuursakkoord 2019-2023 is opgenomen dat de provincie ruimte creëert ruimte voor schone en veilige mestbewerking op daarvoor geschikte locaties tot een totale maximale vergunde omvang van het Brabantse mestoverschot.

Figuur 1: Inventarisatie mestbewerkingslocaties, vergund en ingediende volledige en ontvankelijke aanvragen (bron: overzicht provincie Noord-Brabant, aangeleverd 4 september 2019). Zie ook de bijlage waarin deze kaart in groter formaat opgenomen.

Bij de opstelling van het MER zal de inventarisatie van de vergunde capaciteit en locaties worden geactualiseerd en opgenomen in het MER.

3.2. Verwachtingen m.b.t. de ontwikkeling opgave mestbewerking

Het percentage gerealiseerde capaciteit voor mestbewerking zal de komende jaren naar verwachting toenemen en het mestoverschot in Brabant zal naar verwachting per saldo afnemen:

- Feitelijke realisatie van vergunde, maar nog niet gerealiseerde capaciteit leidt tot een toename van de operationele capaciteit. Dit is een relatief groot deel van de vergunde capaciteit (3,8 mln. kilo fosfaat). Vergunningen die niet worden benut en aanvragen die niet leiden tot een vergunning vanzelfsprekend niet. In de inventarisatie zijn voor de pijplijn-plannen inschattingen gemaakt m.b.t. de kans op vergunbaarheid. Als vergunningen zijn/worden ingetrokken werkt dit door in de opgave zoals die door de provincie is en wordt berekend.
- Dalende plaatsingsruimte: de plaatsingsruimte daalt door aanscherping van de gebruiksnormen met daaraan gekoppeld de gewaskeuze en door de afname van het areaal cultuurgrond. Dit leidt tot een toename van het overschot.
- Saneringsregeling varkenshouderij: Het is de verwachting dat het aantal varkens in de provincie zal afnemen door de deelname van Brabantse varkenshouders aan de regeling warme sanering varkenshouderij (uitvoering is voorzien in de loop van 2020).

- De Ruimte voor Ruimte regeling in Noord-Brabant. De Verordening ruimte biedt de mogelijkheid voor het realiseren van nieuwe woningen, in ruil voor het beëindigen van een varkens- of pluimveebedrijf en het uit de markt halen van fosfaatrechten. Nieuwe deelname van varkens- en pluimveebedrijven aan deze regeling leidt tot een daling van de opgave voor mestbewerking zoals hiervoor is geduid.³
- Fosfaatrechtenstelsel melkveehouderij: Het geïntroduceerde stelsel van fosfaatrechten heeft geleid tot een daling van het aantal dieren en daarmee de mestproductie van de melkveehouderij. Hoe deze regelgeving en de Wet grondgebondenheid in de melkveehouderij in de komende jaren in Noord-Brabant zal uitwerken is momenteel moeilijk in te schatten. De verwachting is dat de daling nog zal door gaan. Het is niet de verwachting dat de fosfaatuitscheiding per dier (door bedrijfsmaatregelen, met name voer) nog veel zal dalen.

In de vorm van een bandbreedte benadering is ingeschat wat de gevolgen kunnen zijn van bovenstaande ontwikkelingen op de opgave voor mestbewerking in Noord-Brabant in de periode tot 2030. Dat is in onderstaande tabel weergegeven.

Autonome ontwikkeling	Grotere opgave In mln. kilo fosfaat	Kleinere opgave In mln. kilo fosfaat
Benutting vergunningen	+ 1,5. 15% van de vergunde capaciteit wordt niet benut en ingetrokken. Of installaties worden buiten gebruik gesteld.	Nihil De vergunde capaciteit wordt volledig gerealiseerd c.q. vergunningen / gerealiseerde installaties blijven in stand.
Daling plaatsingsruimte	+1,7 Autonome afname areaal, verandering grondgebruik en lagere aanwendingsnormen (5% lager)	+0,9 Autonome afname areaal en verandering grondgebruik
Warme sanering varkenshouderij en RvR ⁴	-0,85 Circa 5% krimp varkens	-1,7 Circa 10% krimp varkens
Melkveehouderij	Nihil geen verdere krimp melkvee	-0,25 2% verdere krimp melkvee
Totaal	+2,35 (toename opgave)	-1,05 (afname opgave)

Tabel 3: Bandbreedte opgave mestbewerking in Noord-Brabant, inschatting september 2019

³ Deelname van pluimveebedrijven leidt niet tot een impact op de berekende opgave omdat pluimveemest buiten beschouwing wordt gelaten bij de berekening van die opgave

⁴ Uitgegaan van landelijke schattingen deelname varkensbedrijven, ervaringen regeling Omgevingskwaliteit (relatief veel deelnemers uit Brabant) en budget warme sanering varkenshouderij 180 mln. (totaal). Deelname varkensbedrijven aan RvR en warme sanering varkenshouderij als totaal ingeschat.

De onzekerheden m.b.t. de opgave voor mestbewerking worden in het MER meegenomen in de vorm van in een gevoeligheidsanalyse, waarbij er gebruik wordt gemaakt van scenario's (zie ook hoofdstuk 4):

- Een scenario gebaseerd op een netto restopgave mestbewerkingscapaciteit van circa 2,4 miljoen kilo fosfaat (met NVWA-erkenning, exclusief pluimvee mest)
- Een scenario gebaseerd op een netto restopgave mestbewerkingscapaciteit van circa 5,8 miljoen kilo fosfaat. In dit scenario verkennen we ook de situatie waarin alle in Brabant geproduceerde mest wordt bewerkt. De extra benodigde capaciteit daarvoor wordt ingeschat op 4,2 miljoen kilo fosfaat. De bandbreedte m.b.t. de opgave voor mestbewerking ligt dan tussen 6,6 miljoen kilo fosfaat (2,4 + 4,2 miljoen kilo fosfaat) en 10,0 miljoen kilo fosfaat (5,8 en 4,2 miljoen kilo fosfaat). Omdat een opgave van 5,8 miljoen kilo en 6,6 miljoen kilo relatief dicht bij elkaar liggen, zal in het bandbreedte onderzoek als derde scenario worden uitgegaan van 10,0 miljoen kilo fosfaat.

Overzicht aanbodscenario's

- laag scenario, restopgave mestoverschot :2,4 miljoen kilo fosfaat
- basis scenario MER, restopgave mestoverschot: 3,5 miljoen kilo fosfaat
- hoog scenario
  - restopgave mestoverschot 5,8 miljoen kilo fosfaat
  - bewerking alle mest: 10,0 miljoen kilo fosfaat

Bij het opstellen van het MER zal de raming van de te onderzoeken bandbreedten in de gevoeligheidsanalyse worden geactualiseerd. In ieder geval bij de start van het MER en voorafgaand aan het vaststellen van het voorkeursalternatief.

4. ALTERNATIEFONTWIKKELING EN EFFECTBESCHRIJVING

4.1. MER in twee fasen

Gemeenten en provincie willen stapsgewijs naar regionale afspraken over locaties voor mestbewerking. Afgesproken is dat naast de eisen die worden gesteld aan installaties (zoals beschreven in hoofdstuk 2) de kwaliteitseisen van locaties leidend zijn voor het gezamenlijk locatiebeleid. Gemeenten en provincie willen in de regionale afspraken aangeven op welke type locaties er in principe ruimte is voor mestbewerking. De locatiekeuze wordt onderbouwd in het op te stellen Milieueffectrapport (planMER).

In het planMER worden bewerkingslocaties beschouwd waar mest van meerdere veehouderijlocaties bij elkaar wordt gebracht en wordt bewerkt. Dit kan op een veehouderijbedrijf zijn of op een aparte locatie op een bedrijventerrein of in het buitengebied. Het bewerken van eigen mest op een veehouderijlocatie (mest geproduceerd op de eigen locatie) wordt in het planMER buiten beschouwing gelaten. Het provinciaal beleid daarover is vastgelegd. Nadere keuzen daarover worden gemaakt op gemeentelijk niveau, binnen de kaders van het provinciaal beleid.

Het MER wordt ontwikkeld in twee fasen:

- Fase 1: Samenstelling en effectvergelijking onderzoeksalternatieven, gevoeligheidsanalyse
- Fase 2: Uitwerken voorkeursalternatief en effectbeschrijving voorkeursalternatief

Op basis van de resultaten van de eerste fase van het planMER en de standpunten van gemeenten, waterschappen en andere belanghebbenden, wordt er een voorkeursalternatief geformuleerd. In de tweede fase wordt het voorkeursalternatief nader uitgewerkt en worden de effecten daarvan beschreven. In onderstaand figuur is deze werkwijze samenvattend beschreven.

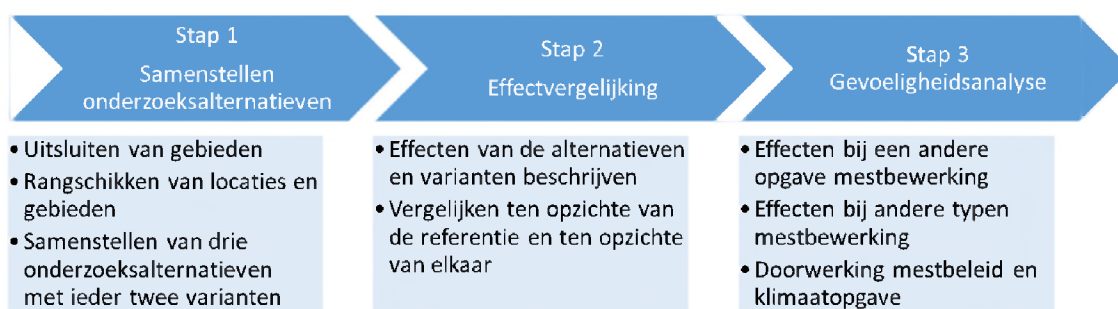

Figuur 2 Opstellen planMER in twee fasen en tussentijdse standpuntbepaling

4.2. Fase 1 planMER: onderzoeksalternatieven

Binnen de eerste fase van het MER zijn er 3 stappen te onderscheiden

1. In het MER worden enkele onderzoeksalternatieven ontwikkeld, gericht op de locatiekeuze voor mestbewerking. Om daartoe te komen worden bestaande en potentiële nieuwe locaties onderling gerangschikt en worden de alternatieven en varianten samengesteld. Onderzoeksalternatieven bestaan uit een combinatie van locaties die samen voldoen aan de restopgave m.b.t. mestbewerking (stap 1).
2. Daarna vindt er een effectbeschrijving plaats van onderzoeksalternatieven. De effecten worden beschreven ten opzichte van de referentie. De effecten van de verschillende varianten worden ook vergeleken ten opzichte van elkaar (stap 2).
3. Onzekerheden m.b.t. de opgave voor de hoeveelheid te bewerken mest en de uitwerking van het mestbeleid worden in het MER vertaald naar verschillende scenario's. Ook de doorwerking van het mestbeleid en de impact van de klimaatopgave worden beschouwd (stap 3).

Figuur 3 Drie stappen binnen fase 1 van het planMER: ontwikkelen en vergelijken onderzoeksalternatieven

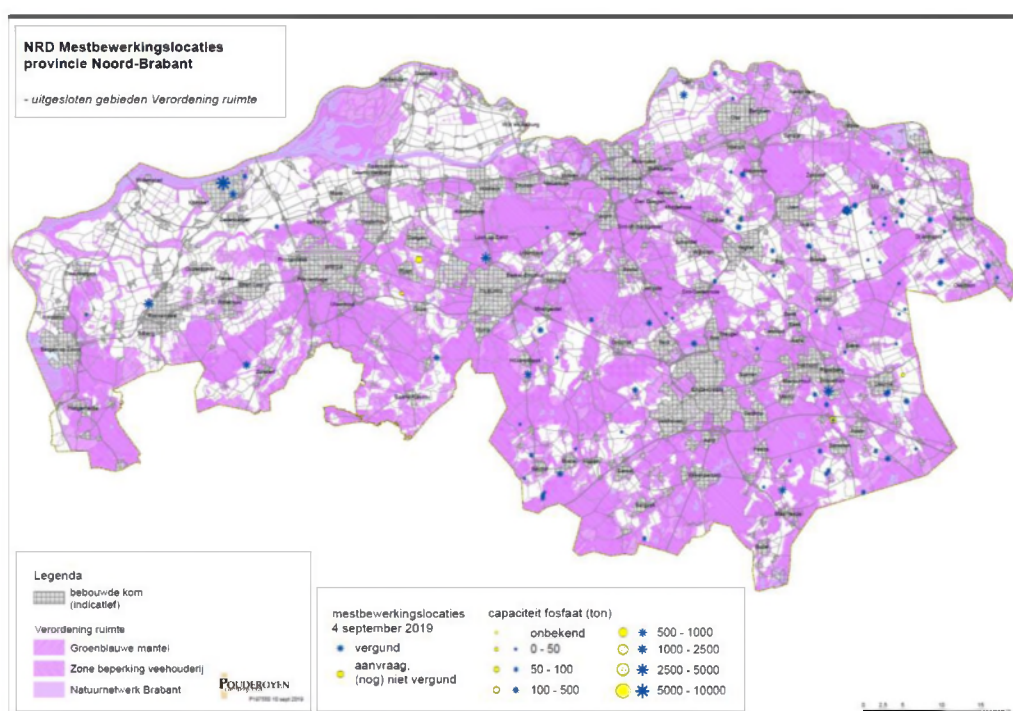
Stap 1. Rangschikking van locaties

De volgende criteria worden gebruikt om tot een set van bestaande locaties en zoekgebieden voor nieuwe locaties te komen.

Uitsluitende criteria

Locaties of zoekgebieden gelegen in een van de volgende gebieden zoals aangeduid in de Verordening ruimte, worden als niet geschikt beoordeeld en niet meegenomen in een van de onderzoeksalternatieven:

- Het Natuurnetwerk-Brabant,
- De groenblauwe-mantel,
- Het buitengebied dat is aangeduid als “gebied beperkingen veehouderij”.⁵

Figuur 4: Uitgesloten gebieden: gebieden die zijn uitgesloten voor nieuwe locaties voor mestbewerking. Bestaande locaties in dit gebied worden niet geschikt geacht voor uitbreiding. Zie ook de bijlage waarin deze kaart in groter formaat opgenomen.

Naast deze “algemene uitsluitende criteria” zijn er ook specifieke criteria waarmee gebieden of locaties voor een of meerdere onderzoeksalternatieven worden uitgesloten. Bijvoorbeeld het buitengebied wordt niet meegenomen bij de uitwerking van een onderzoeksalternatief waarin alleen bedrijventerreinen worden beschouwd bij het zoeken naar locaties voor mestbewerking.

⁵ Bedrijventerreinen die samenvallen met de gebiedsaanduiding “gebied beperkingen veehouderij” worden betrokken in het alternatievenonderzoek en dus niet uitgesloten. Dit zal in het MER verder worden uitgewerkt.

Kwaliteitscriteria om locaties en gebieden te rangordenen

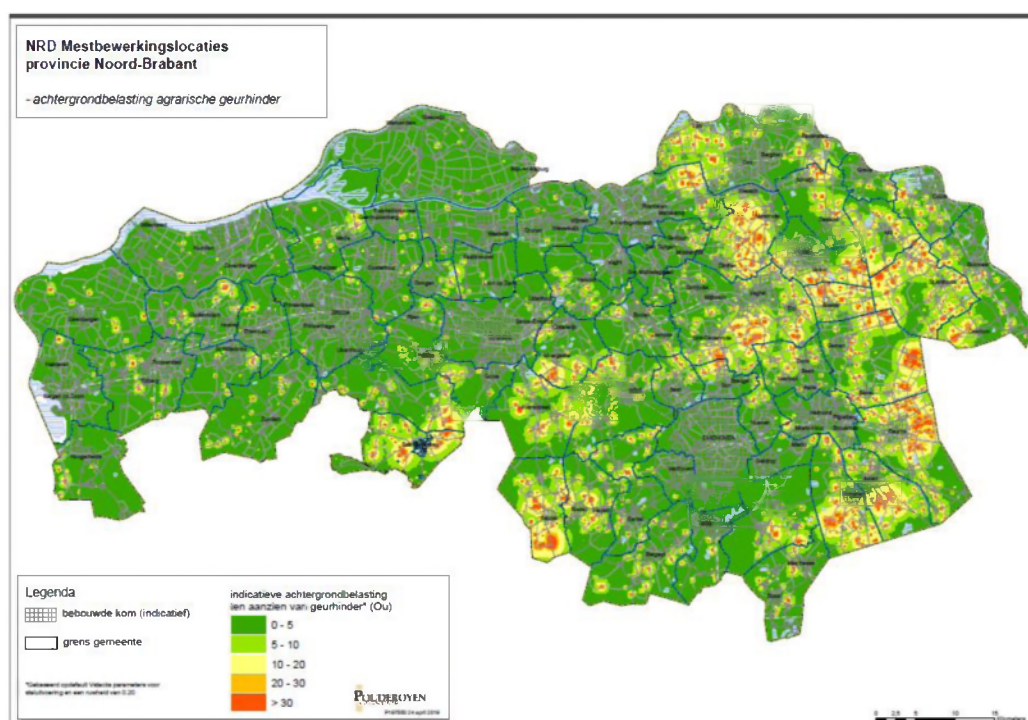
Op basis van onderstaande criteria worden bestaande locaties en zoekgebieden geordend naar geschiktheid, van meest naar minst geschikt. De input hiervoor bestaat uit de bewerkingsinstallaties enerzijds en de omgevingsaspecten anderzijds. gegevenssets worden met elkaar geconfronteerd:

- A: Vergunbaar: op de locatie moet een vergunning kunnen worden verleend voor een mestbewerkingsinstallatie die voldoet aan de geldende wet- en regelgeving, inclusief de Beleidsregel volksgezondheid en mestbewerkingsinstallaties Noord-Brabant en de Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant 2018. Hierbij wordt een risicobenadering gehanteerd: welke locaties zijn meer/minder geschikt als de emissies naar lucht en water hoger blijken te zijn dan op grond van de beleidsregel voor nieuwe installaties is vereist. Dit omdat de ervaring leert dat er ook binnen de vergunde normen overlast kan worden ondervonden. Bijvoorbeeld omdat het bedrijfsproces niet altijd verloopt als vooraf vastgelegd. Een belangrijke indicator voor risico's voor overlast is het aantal en type woningen nabij locaties (binnen 250 meter, 250-500 meter) c.q. gebieden met een hoge of juist lage woningdichtheid. Ook m.b.t. de waterkwaliteit wordt een risicobenadering gehanteerd, op basis van de ligging en de aard van het nabijgelegen oppervlaktewater (nabij kwetsbare waterlopen ongeschikt), beschermingsgebieden voor drinkwater en beschermingszones voor natte natuurgebieden.

Voor de vergunbaarheid is daarnaast ook de ligging nabij voor stikstof gevoelige en –overbelaste N2000-gebieden van belang en de aanwezigheid van bestaande stikstof emitterende bronnen. Uitbreiding van bestaande locaties of de realisatie van een nieuwe locaties is na de uitspraak van de Raad van State in mei 2019 vooralsnog alleen mogelijk als er voldoende mogelijkheden zijn voor interne- en/of externe saldering.

- B. Overbelaste gebieden: Een locatie in een voor geur overbelast gebied is in principe niet geschikt voor uitbreiding of vestiging van mestbewerking, tenzij het initiatief gepaard gaat met een afname van andere geurbronnen. Overbelast gebied o.a. op basis normen voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat m.b.t. geur uit stallen, zoals opgenomen in de Verordening ruimte. Ook andere overlast kan een rol spelen, bv geur uit bestaande installaties voor mestbewerkingsinstallaties of andere overlast.
- C. Geen nieuwe overbelasting: Zodanig gelegen dat, uitgaande van de geldende eisen aan bewerkingsinstallaties, het aanvaardbaar woon- en leefklimaat niet wordt aangetast.
- D. Locatie moet ingepast kunnen worden in de landschappelijke structuur. Dit wordt uitgewerkt door gebieden met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden als minder geschikt te beoordelen

- E. Locatie wordt ontsloten door wegen met voldoende restcapaciteit en zodanig vormgegeven, waardoor de benodigde transportbewegingen geen hinder vormen en niet leiden tot verkeersonveilige situaties. Locaties die ook door water en of spoor ontsloten zijn kennen een hogere geschiktheid dan locaties die dat niet zijn.
- F. Op korte afstand tot de gebieden waar de mest worden geproduceerd (beperking ('tonkilometers'))
- G. voldoende en geschikte beschikbaarheid water t.b.v. hergebruik, lokaal gebruik en lozen
- H. Op een locatie is voldoende ruimte om alle activiteiten binnen de bestemming te kunnen uitvoeren.
- I. Conflicterende activiteiten: De mestbewerkingsactiviteiten passen bij de al aanwezige bedrijvigheid in de directe omgeving.
- J. Synergie: de mogelijkheid in de omgeving producten (inclusief warmte) te leveren voor andere activiteiten en omgekeerd om producten van andere activiteiten te gebruiken ten behoeve van de mestbewerking.

Figuur 5: Illustratie doorwerking kwaliteitscriteria: geurbelasting uit stallen van veehouderijen op basis van vergunde dierplaatsen en wettelijke geuremissiefactoren (BVB feb 2019).

Mede naar aanleiding van de zienswijzen op de concept NRD en de vaststelling van de definitieve NRD zal de lijst met kwaliteitscriteria van locaties in het MER verder worden uitgewerkt.

Op basis van de kwaliteitscriteria worden bestaande locaties en zoekgebieden in het MER geordend naar geschiktheid, van meest naar minst geschikt. De input hiervoor bestaat uit de bewerkingsinstallaties enerzijds en de omgevingsaspecten anderzijds. Deze gegevenssets worden met elkaar geconfronteerd. Bij het ordenen van locaties en gebieden zal een weging worden toegepast, waarbij aan de kwaliteitscriteria zoals genoemd onder A, B en C een extra gewicht wordt toegekend.

locatie	Aantal woningen <250m en <500m	Bestaande milieubelasting geur omgeving	Landschappelijke waarde omgeving	Ontsluiting locatie weg/spoor/water	Ligging in/nabij kerngebied mestproductie	Conflict of juist synergie met andere functies	-- andere criteria
L 1	++	+	-	-	++	0	
L 2	--	-	++	+	++	++	
L 3	+	-	++	0	++	0	
L 4	-	0	0	++	-	++	
L 5	++	++	++	++	--	-	
L 6	++	-	++	+	++	0	
... Andere locaties							

Figuur 6: Illustratie doorwerking kwaliteitscriteria bij beoordelen locaties (fictieve locaties en fictieve beoordeling). Naast locaties van bestaande en aangevraagde installaties worden ook zoekgebieden begrensd, beoordeeld en onderling vergeleken.

De omvang en in te zetten technologie voor de mestbewerkingsinstallatie bepalen de effecten die kunnen optreden. Echter, beide zijn op voorhand niet bekend. Daarom zullen voor de mestbewerkingsinstallaties kengetallen worden gehanteerd van een representatieve omvang en van een representatief te verwachten technologie. Op basis hiervan bepalen we uniforme effectkengetallen, zoals geurcontouren, emissie van stikstof, geluidshinder, wegbelasting (in vrachtwagenbewegingen per etmaal), volume bebouwing etc.

Stap 2: Samenstelling en vergelijking van onderzoeksalternatieven

Vervolgens wordt per onderzoeksalternatief bekeken welke locaties of zoekgebieden het beste scoren. Dit vindt plaats door die locaties te nemen die het beste scoren in de rangschikking over de meeste/dominante criteria. Een set van beste locaties met voldoende totaalcapaciteit (midden scenario) vormen tezamen het onderzoeksalternatief.

Provincie en gemeenten hebben een voorstel opgesteld voor de onderzoeksalternatieven. Deze zijn gericht op beslispunten die van belang zijn voor de regionale afsprakenkaders, zoals

- De vraag of er wel of niet behoefte is aan nieuwe locaties voor mestbewerking
- De vraag of een locatiekeuze voor eventuele nieuwe locaties Brabant-breed moet worden gemaakt of dat de opgave regionaal verdeeld moet worden
- Onder welke voorwaarden kan meegewerkt aan locaties in het buitengebied. Rekening houdend met de randvoorwaarden die hierover zijn benoemd in de Verordening ruimte, het beleid zoals dat o.a. is beschreven in de toelichting van de Verordening ruimte, de resultaten van het op te stellen MER en mogelijk nadere besluitvorming binnen provincie en regio's.

In onderstaand overzicht zijn de concept onderzoeksalternatieven inclusief varianten daarbinnen beschreven

	onderzoeksalternatief	Variant
1a	Geen nieuwe locaties, restopgave via uitbreiding op geschikte bestaande locaties met een vergunning of een ingediende, volledige en ontvankelijke aanvraag)	Uitbreiding locaties op bedrijventerreinen
1b		Uitbreiding locaties in buitengebied
2a	Alleen nieuwe locaties in Zuidoost Brabant en Noord-Oost-Brabant	Nieuwe locaties op bedrijventerrein
2b		Nieuwe locaties in buitengebied, daar waar er veel mest (varkens, vleeskalveren) wordt geproduceerd
3a	Nieuwe locaties Brabant-breed, goed bereikbaar en op afstand / lage dichtheid gevoelige functies	Nieuwe locaties op bedrijventerrein
3b		Nieuwe locaties op goed ontsloten en goed gelegen locaties buitengebied
VKA	Wordt bepaald na beoordeling onderzoeksalternatieven en vervolgens beoordeeld	

Tabel 4: Onderzoeksalternatieven en -varianten

1A uitbreiding locaties op bedrijventerreinen	1B uitbreiding locaties in buitengebied
L a	L m
L b	L n
L c	L o
L d	L p
L e	L q
L f	L r
...	...
Stel 6 bestaande locaties met in totaal capaciteit uitbreiding 3,5 mln. kg fosfaat	Stel 12 bestaande locaties met in totaal capaciteit uitbreiding 3,5 mln. kg fosfaat

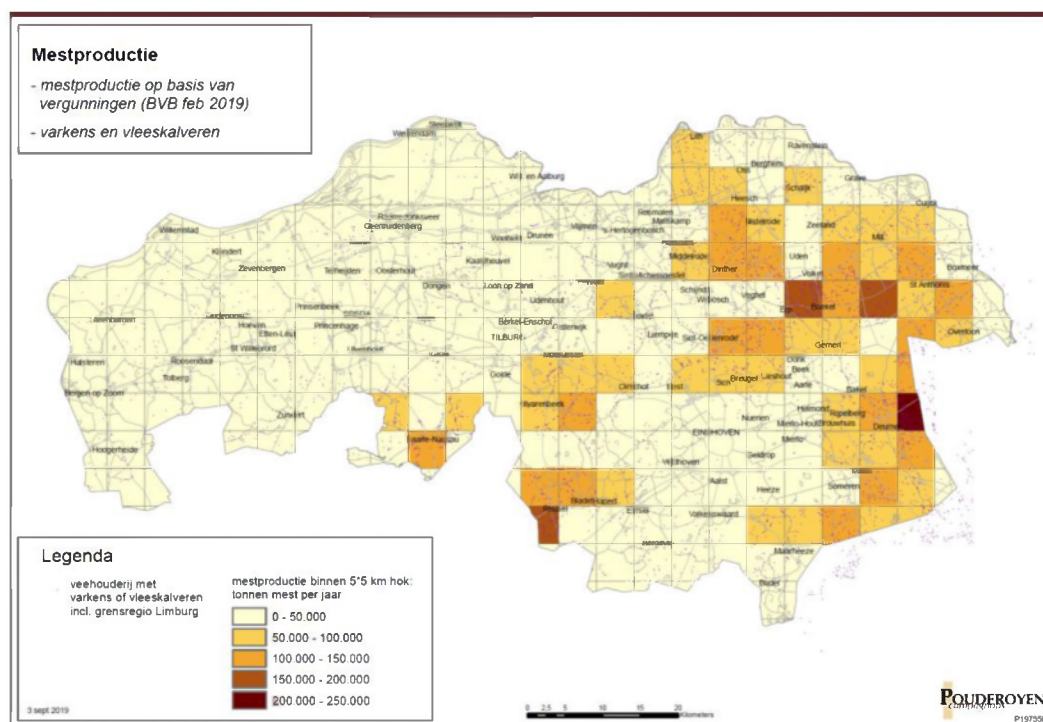
Figuur 7: Illustratie samenstelling onderzoeksalternatief 1 met twee varianten na beoordeling van locaties in de voorgaande stap. De best beoordeelde locaties in stap 1 vormen een bouwsteen voor een samenstelling van de concept onderzoeksalternatieven 1a en 1b. De varianten verschillen van elkaar op het gebied van ligging: bedrijventerrein of buitengebied.

2A nieuwe locaties op bedrijventerreinen	2B nieuwe locaties in buitengebied, daar waar veel mest wordt geproduceerd
Gbd t a	Gbg k
Gbd t b	Gbg l
Gbd t c	Gbg m
Gbd t d	Gbg n
Gbd t e	Gbg o
Gbd t f	Gbg p
...	...
Stel 6 nieuwe locaties met in totaal capaciteit uitbreiding 3,5 mln. kg fosfaat	Stel 12 nieuwe locaties met in totaal capaciteit uitbreiding 3,5 mln. kg fosfaat

Figuur 8: Illustratie samenstelling onderzoeksalternatief 2 met twee varianten na beoordeling van zoekgebieden in de voorgaande stap. De best beoordeelde zoekgebieden in stap 1 vormen een bouwsteen voor een samenstelling van de concept onderzoeksalternatieven 2a, 2b, 3a en 3b.

In het bestaande beleid is er geen sturing op regio's en is er geen sprake van een verbod op nieuwe locaties. De provincie stuurt in het huidige beleid de vestiging van mestbewerking op bedrijventerreinen. Onderzoeksalternatief 3a lijkt daarmee het meest op het bestaande beleid, maar ook andere onderzoeksalternatieven zijn binnen het bestaande beleid mogelijk. Daarom wordt er geen nul-alternatief (bestaand beleid) apart onderzocht in het MER.

Figuur 9: Indicatie gebieden met een relatief hoge productie van mest van varkens en vleeskaalveren, op basis van forfaitaire normen en vergunde dierplaatsen (bewerking op basis van BVB bestanden Noord-Brabant en Limburg, voorjaar 2019)

Transport van mest over provinciegrenzen heen

Overheden hebben geen sturing op de herkomst van de mest die in een installatie wordt bewerkt. Gemeenten en provincie willen bewerkingscapaciteit faciliteren tot de omvang van het provinciale mestoverschot. In de feitelijke situatie zal er altijd sprake zijn van transport van mest over de provinciegrens heen.

Er bestaan veel vrijheidsgraden, veel 'knoppen om aan te draaien'. Dit kan leiden tot een complexe opzet van alternatieven en varianten. Om dit te voorkomen is het voornemen om de beleidsalternatieven uit te werken aan de hand van een 'fixed' set aan potentiële locaties voor een bepaald type mestbewerking.

Daarnaast zijn er onzekerheden omtrent de ontwikkeling van de restopgave. Om te voorkomen dat er een complexe, onnavolgbare effectbeschrijving ontstaat wordt deze getrapd opgezet. In hoofdstuk 3 is aan de hand van een inventarisatie en een raming een inschatting gemaakt van de restopgave. Hierbij zijn twee scenario's onderscheiden: een laag scenario (2,4 miljoen kiloton fosfaat) en een hoog scenario (5,8 miljoen kiloton fosfaat).

Bij de ontwikkeling van de onderzoeksalternatieven wordt aanvankelijk uitgegaan van een basis-scenario (3,5 miljoen kiloton fosfaat, op basis van raming van de opgave per september 2019).

In een vervolgstap (stap 3) wordt een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd om aan te geven wat de invloed is van een respectievelijk lager scenario en een hoger scenario voor de opgave voor bewerkingscapaciteit voor de samenstelling van de onderzoeksalternatieven (welke locaties vormen samen het onderzoeksalternatief?) en de effectvergelijking van de onderzoeksalternatieven (leidt een lagere of hogere opgave tot een andere beoordeling van de onderzoeksalternatieven?).

De verschillende onderzoeksalternatieven worden ten opzichte van elkaar vergeleken. Deels kwantitatief, deel kwalitatief middels expert judgement. In werksessies met de klankbordgroep en vertegenwoordigers van provincie en gemeenten worden de resultaten getoetst en worden conclusies getrokken. Het beoordelingskader dat gebruik wordt om de effecten van de onderzoeksalternatieven te beschrijven en onderling te vergelijken is in onderstaande tabel weergegeven

Thema	Criterium	Aanpak per locatie
Woon- en leefklimaat	Geur	Ontwikkeling geurbelasting Bepalen achtergrondconcentratie in inschatting bijdrage nieuw bron. Vervolgens cumulatieve geurbelasting bepalen. Toets aan normen en gezondheidkundige advieswaarden
	Fijn stof	Ontwikkeling stofconcentraties Bepalen achtergrondconcentratie en toename nieuwe bron(nen) Toets aan normen en gezondheidkundige advieswaarden
	Geluid	Ontwikkeling geluidsbelasting uit de inrichtingen Ontwikkeling geluidsbelasting vanwege toen- of afname verkeer Bepalen van de geluidsgevoelige gebouwen én geluidsgevoelige terreinen.
	Externe veiligheid	Ontwikkeling risico's
Volksgezondheid	Ziekteverwekkers	Ontwikkeling concentratie van endotoxinen. Mogelijke andere verspreiding van ziekteverwekkers
	Endotoxine	Kwaliteit van het woon- en leefmilieu op basis van o.a. cumulatieve effecten geur, fijn stof, geluid en verkeer en aantal gevoelige functies / omwonenden
	Milieubelasting	
Natuur	Depositie van stikstof op natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden en andere kwetsbare natuurgebieden.
	Gebieden en waarden	Ligging ten opzichte van natuurgebieden en gebieden met natuurwaarden, mogelijke aantasting (zeldzame)soorten en beïnvloeding natuurdoeltypen
Landschap	Waarden Inpassing	Beïnvloeding van landschappelijke patronen/objecten en elementen Mogelijkheden voor landschappelijke inpassing
Ruimte en omgeving	Realiseerbaarheid	Beschikbaarheid voldoende ruimte Passende bestemmingen Afwezigheid belangrijke beperkingen m.b.t. vergunbaarheid)
Water	Lozingen en kwantiteit	Afstand tot categorie A watergangen of Rijkswateren.
	Lozingen en kwaliteit	Afstand tot KRW-watergangen met typering 'sterk veranderd of kunstmatig'.
Verkeer	Intensiteit, veiligheid	Ligging t.o.v. stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen. Ligging t.o.v. spoor- en vaarwegen, mogelijkheid meerdere modaliteiten Effecten m.b.t. verkeersintensiteiten en verkeersveiligheid
Klimaat	Effect op uitstoot broeikasgassen	Berekening van CO ₂ -emissie door verandering in verkeerspatroon van de mest o.b.v. aannames toeleveranciers en afnemers. Mogelijkheden voor synergie met andere activiteiten (denk aan restwarmte benutten).

Tabel 5 Beoordelingscriteria om effecten van onderzoeksalternatieven en voorkeursalternatief te beschrijven en onderling te vergelijken

	Woon- en leefklimaat	Volksgezondheid	Natuur en landschap	Ruimte en omgeving	Water	Verkeer	Klimaat
L a	++	++	0	-	+	--	+
L b	0	0	++	++	0	++	+
L c ...	+	0	++	0	++	0	+
G x	0	0	0	++	+	++	0
G y	++	++	++	++	0	+	++
G z	++	0	++	+	++	0	++
.....							

Figuur 10: Illustratie vergelijking locaties a.d.h.v. beoordelingscriteria (samengevat).

	1a	1b	2a	2b	3a	3b
Woon- en leefklimaat						
Volksgezondheid						
Natuur en landschap						
Ruimte en omgeving						
Water						
Verkeer						
Klimaat						

Figuur 11: Illustratie vergelijking onderzoeksalternatieven a.d.h.v. beoordelingscriteria (samengevat)

Referentie

De effecten van de onderzoeksalternatieven worden vergeleken met de bestaande toestand en autonome ontwikkeling van het milieu, op basis van bestaand beleid. Het zichtjaar (referentiejaar) in het op te stellen MER is 2030.

Stap 3: Gevoeligheidsanalyse

Er worden na de bovenstaande stappen tevens twee soorten gevoeligheidsanalyses uitgevoerd:

1. Andere scenario's m.b.t. opgave: De opgave voor het volume te bewerken mest (in kg 's fosfaat) die we bij stappen 1 en 2 hanteerden is conform het basisscenario. Maar er is een reële kans dat de opgave groter of juist kleiner zal zijn dan volgens het basis-scenario. Daarom vinden er ook analyses plaats of beleidsalternatieven anders presteren bij een laag scenario en bij twee hogere scenario's voor de opgave voor bewerkingscapaciteit. En welke gevolgen dit kan hebben voor de effectvergelijking.
2. Andere typen mestbewerking (stap 3b): Er wordt een nader te bepalen representatief type mestbewerking aangenomen bij stappen 1 en 2. Echter, er zijn zeer diverse vormen van mestbewerkingsinitiatieven, qua omvang en qua technologie. Daarom vinden er ook een analyse naar de vraag of beleidsalternatieven anders presteren bij andere karakteristieken van mestbewerking. Dus of de effectbeschrijving en – vergelijking anders wordt als er wordt uitgegaan van kleinere of juist grotere installaties. En of de effectbeoordeling – en vergelijking gevoelig is voor de keuze van de representatieve technologie: worden de effecten anders bij afwijkende typen technologie ?

In deze analyse gaan we ook na hoe de effectbeschrijving en -vergelijking veranderen als de benodigde mestbewerkingscapaciteit volledig op veehouderijbedrijven waar de mest ontstaat wordt gerealiseerd.

Door de voorgaande stappen en gevoeligheidsanalyses uit te voeren ontstaat een aantal effectbeschrijvingen. Onderstaande tabel geeft hiervan een overzicht.

Beleidsalternatieven >	Referentie-situatie	Alternatief 1 (2 varianten)	Alternatief 2 (2 varianten)	Alternatief 3 (2 varianten)
Installaties in bedrijf en verwacht (inschatting 2019)	Absolute effecten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Scenario's opgave (gemiddeld type installatie)				
Hoog scenario, - alle mest bewerken (2030) - restant opgave overschot (2030)	n.v.t.	Gevoeligheidsanalyse	Gevoeligheidsanalyse	Gevoeligheidsanalyse
Basis scenario (2030)	n.v.t.	Rangschikking	Rangschikking	Rangschikking
Laag scenario (2030)	n.v.t.	Gevoeligheidsanalyse	Gevoeligheidsanalyse	Gevoeligheidsanalyse
Typen mestbewerking (basis scenario)				
Representatief type (2030)	n.v.t.	Rangschikking	Rangschikking	Rangschikking
Type x (2030)	n.v.t.	Gevoeligheidsanalyse	Gevoeligheidsanalyse	Gevoeligheidsanalyse
Type y (2030)	n.v.t.	Gevoeligheidsanalyse	Gevoeligheidsanalyse	Gevoeligheidsanalyse

Tabel 6: Overzicht van stappen in de effectbeoordeling en gevoeligheidsanalyses

Beschouwing doorwerking mestbeleid en klimaatopgave

Daarnaast zal in het MER ook een beschouwing worden gegeven van de mogelijke effecten van het nieuwe landelijke en provinciale mestbeleid en andere beleidsopgaven, zoals het klimaatbeleid.

Doorwerking mestbeleid

Voor wat betreft de reductie van broeikasgassen door de veehouderij, ligt het meeste perspectief bij stalsystemen waar de mest bij de bron gescheiden wordt, de verse mest uit de stal wordt verwijderd en ter plaatse wordt vergist of afgevoerd naar een centrale mestverwerker om daar verder te worden bewerkt. Dit geldt voor zowel de rundveehouderij als de varkenshouderij. Waarbij voor de rundveehouderij mag worden verwacht dat dit in hoofdzaak op de bedrijfslocatie zelf zal plaatsvinden en voor de varkenshouderij naar verwachting in hoofdzaak in installaties. Voor wat betreft de reductie van broeikasgassen door aanpassing van stallen, ligt het meeste perspectief bij stalsystemen waar de mest bij de bron gescheiden wordt, de verse mest uit de stal wordt verwijderd en ter plaatse wordt vergist of afgevoerd naar een centrale mestverwerker om daar verder te worden bewerkt. Hiermee wordt niet alleen gestuurd op ammoniak- maar ook op methaanreductie. Dit geldt voor zowel de rundveehouderij als de varkenshouderij. Voldoende mestbewerkingscapaciteit is daarmee een belangrijke voorwaarde voor deze brongerichte aanpak. Het betreft daarbij industriële mestbewerking en het verwerken van mest op het eigen terrein van veehouderijen, al dan niet in samenwerking met directe omliggende veehouderijen.

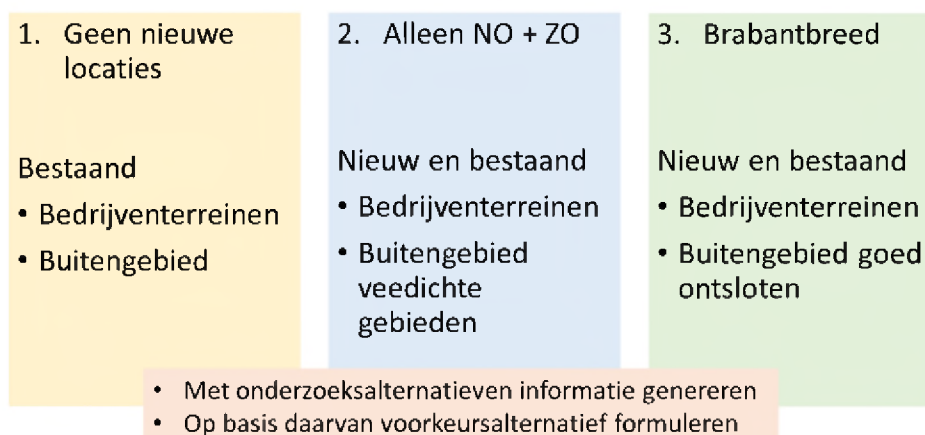
Doorwerking klimaatopgave

Het PBL heeft becijferd dat bij de huidige omvang van de veestapel een reductie tot 10 Mton in 2050 maximaal haalbaar is, mits alle nu bekende mogelijke technische en overige maatregelen maximaal en effectief te worden ingezet. In dat scenario zou de veehouderij verantwoordelijk zijn voor de volledige jaarlijkse broeikasgasuitstoot in Nederland. Dit is geen reëel perspectief, omdat elders in de maatschappij de emissies dan naar nul teruggebracht zouden moeten worden. Een verdere reductie van uitstoot uit de veehouderij (en andere sectoren) is noodzakelijk en bij de huidige stand van de technologie zal de veestapel moeten krimpen. Toepassing van nieuw te ontwikkelen kennis en technologie kan dat wellicht deels opvangen, maar hoeveel dat oplevert blijft onzeker. Het is waarschijnlijk dat ook dan een krimp van de veestapel noodzakelijk zal zijn om de klimaatdoelen op de langere termijn te halen (bron: Duurzaam en gezond, Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, maart 2018). Een krimp van de veestapel leidt tot een afname van het aanbod te verwerken mest.

Omdat dit effecten en beleidskeuzen van een heel andere orde betreft en een ander zichtjaar kennen, worden effecten van deze ontwikkelingen beschouwd maar niet op dezelfde wijze uitgewerkt en vergeleken met de effecten van de onderzoeksalternatieven.

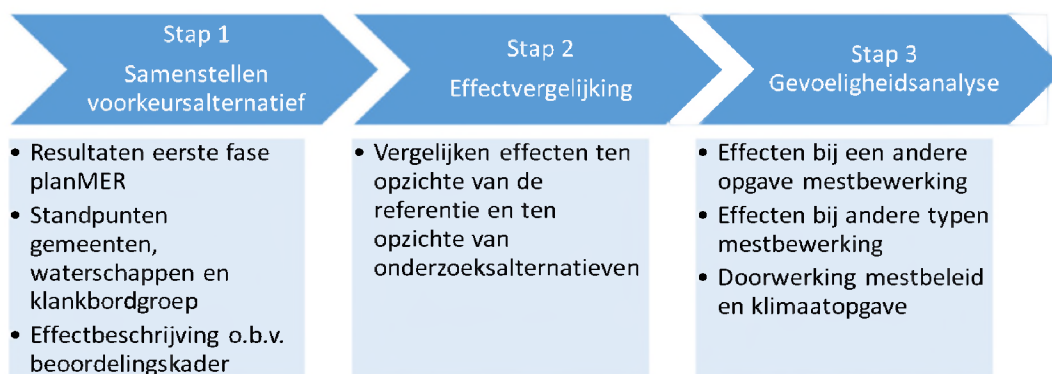
4.3. Fase 2 planMER: voorkeursalternatief

De resultaten van de eerste fase van het planMER worden door Gedeputeerde Staten aan besturen van de Brabantse gemeenten, waterschappen en de leden van de klankbordgroep voorgelegd. Met het verzoek om standpunten aan te geven m.b.t. het dan nog te formuleren voorkeursalternatief. Op basis van de effectvergelijking onderzoeksalternatieven en standpuntbepaling hierover zal er een voorkeursalternatief worden geformuleerd. Die keuze kan gebaseerd zijn op 1 van de onderzochte onderzoeksalternatieven en –varianten, maar kan ook bestaan uit een combinatie daarvan.

Figuur 12: Illustratie alternatiefontwikkeling: van onderzoeksalternatieven naar voorkeursalternatief

Als het voorkeursalternatief afwijkt van de eerder onderzochte alternatieven en – varianten, zullen de effecten van dit voorkeursalternatief in een tweede ronde effectbepaling worden beschreven en vergeleken. Ook voor het voorkeursalternatief wordt de gevoeligheidsanalyse uitgevoerd.

Figuur 13 Drie stappen binnen fase 2 van het planMER

Het op te stellen MER dient via een navolgbare uitwerking en vergelijking van locaties, zoekgebieden en alternatieven informatie te bieden om te komen tot zo breed mogelijk gedragen regionale afsprakenkaders. De te maken afspraken hebben betrekking op de ruimtelijke keuzen, spreiding, gewenste omvang en ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande en/of nieuwe locaties voor mestbewerking.

Het MER richt zich dus zowel op de beoordeling van bestaande locaties als gebieden met potentiële nieuwe locaties.

BIJLAGE 1
BEGRIPPENLIJST

Alternatief	Eén van de mogelijke oplossingen om de doelstellingen te bereiken. In deze NRD gaat het om mogelijke onderzoeksalternatieven, gericht op verschillen in de locaties waar uitbreiding van nieuwvestiging van installaties voor mestbewerking wordt toegestaan
Autonome ontwikkeling	De ontwikkeling van het milieu en andere factoren die kan worden afgeleid uit de huidige toestand van het milieu en vastgesteld beleid.
Beoordelingscriteria	Beslissende kenmerken waarop de milieubeoordeling gebaseerd wordt.
Expert-judgement	Inschatting van één of meerdere deskundige(n) op grond van kennis en ervaring.
Gevoeligheidsanalyse	Deze analyse laat de fluctuatie van een of meer variabelen zien, waardoor de gevoeligheid van het resultaat voor variaties duidelijk wordt. Het is een 'wat-als' methode. Hiermee wordt inzicht verkregen over welke onzekerheden impact hebben op het resultaat, zonder uitspraak te doen over de waarschijnlijkheid van de variaties / afwijkingen.
Mestbewerking	De toepassing van basistechnieken of combinaties daarvan met als doel de aard, samenstelling of hoedanigheid van dierlijke mest te wijzigen, zoals droging, bezinking, (co)vergisting, scheiding, hygiëniseren of indamping van mest. De definitie van mestbewerking is opgenomen in de Verordening ruimte Noord-Brabant.
Mestverwerking	Met mestverwerking wordt bedoeld export van mest, mestverbranding en mestvergisting. Het betreft die bewerkingen van mest die ertoe kunnen leiden dat de mestproducten bij de Nederlandse landbouw kunnen worden afgezet (exportwaardig) en voldoen aan de definitie van mestverwerking uit de Meststoffenwet. Covergisten en scheiden zijn bewerkingsmethodes en vallen niet onder mestverwerking
Mestbewerkings-capaciteit	Capaciteit van een mestbewerkingsinstallatie. In vergunningen wordt deze in de regel uitgedrukt in kubieke meters of tonnen. In de berekening van het mestoverschot is uitgegaan van kilo's fosfaat. Deze berekening wordt specifiek per installatie gemaakt, rekening houdend met het soort mest die wordt bewerkt. Het fosfaatgehalte verschilt namelijk per mestsoort.

Rangschikking / Ranking	Classificatie in een bepaalde volgorde. In deze NRD een classificatie van locaties van bestaande en potentiële mestbewerkingslocaties op basis van een set van criteria
Referentiesituatie	De situatie in het plangebied wanneer enkel de autonome ontwikkelingen en niet de voorgenomen activiteit plaatsvindt. Ten opzichte van deze situatie worden de effecten van de activiteit beoordeeld.
Scenario's	Scenario's geven een beeld van de wijze waarop de activiteit mestbewerking zich in de toekomst zou kunnen ontwikkelen en maken in deze NRD onderdeel uit van de gevoeligheidsanalyse. Door het beschouwen van verschillende scenario's ontstaat een beeld van de bandbreedte aan effecten als gevolg van de activiteit mestbewerking.

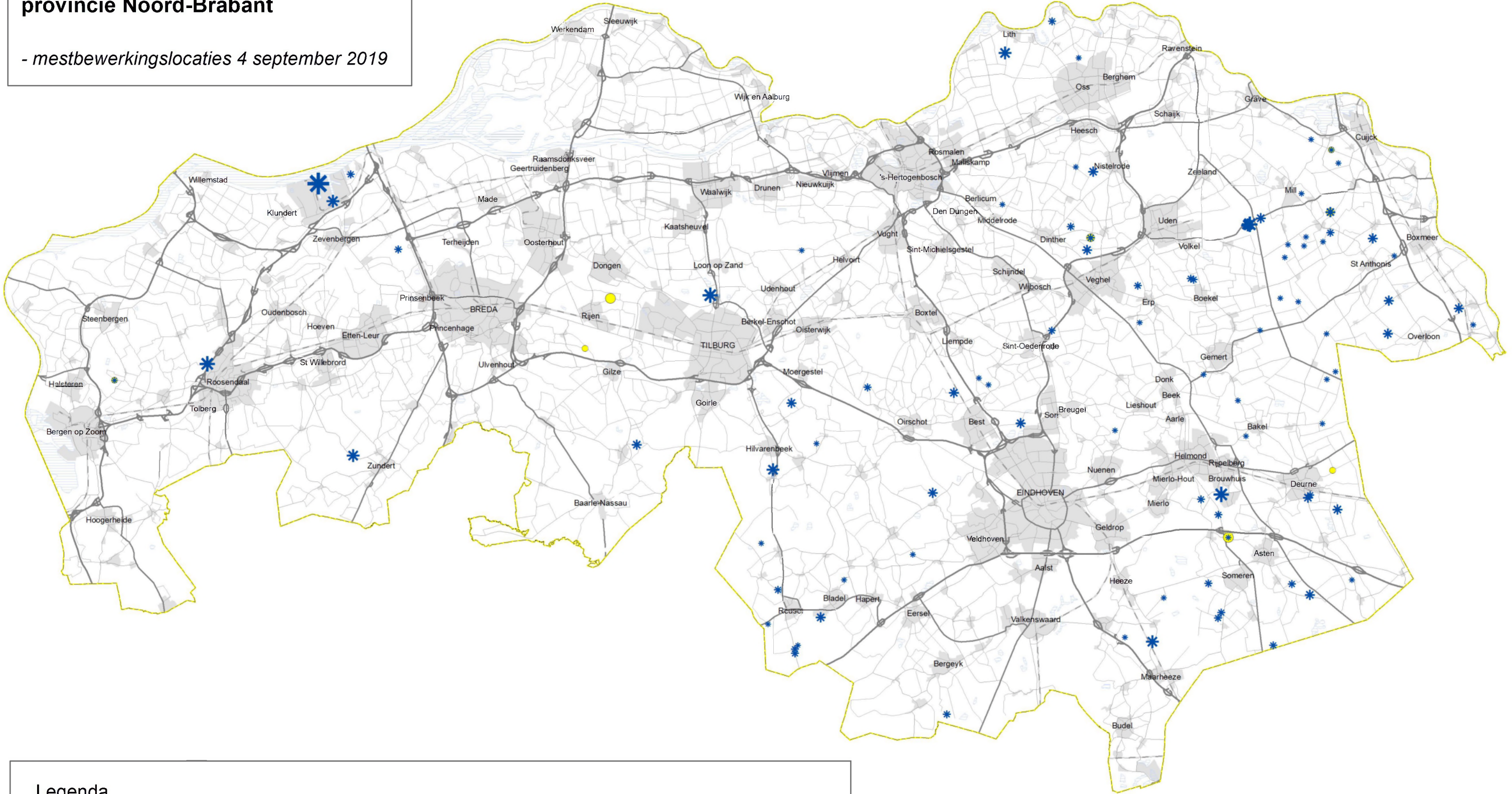
BIJLAGE 2   KAARTEN

- A. Inventarisatie mestbewerkingslocaties, vergund en aanvragen (september 2019)
- B. Indicatie gebieden die zijn uitgesloten voor nieuwe locaties voor mestbewerking op grond van de Verordening ruimte.

Beide kaarten worden geactualiseerd c.q. aangevuld tijdens het opstellen van het MER

NRD Mestbewaterkingslocaties provincie Noord-Brabant

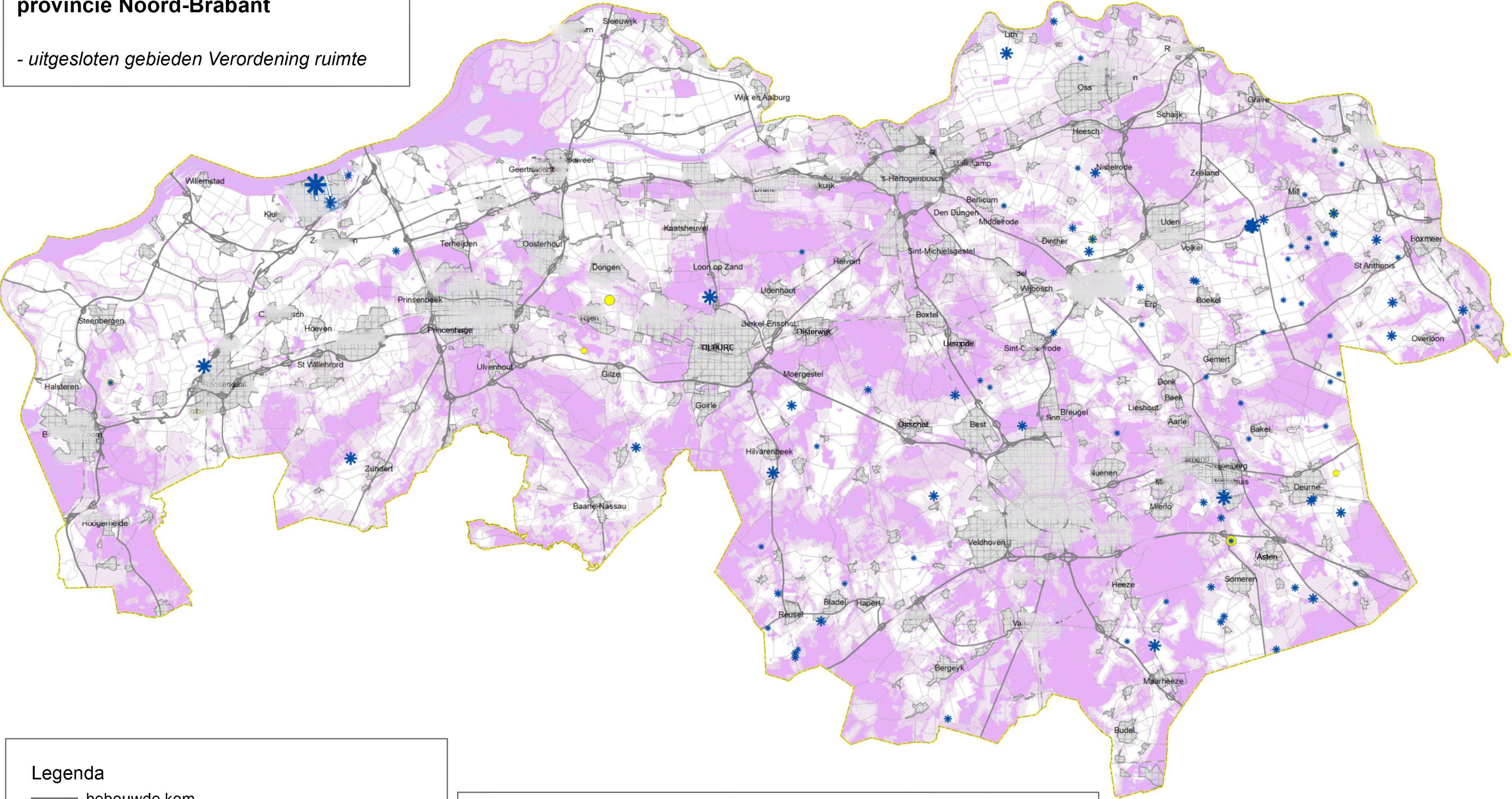
- mestbewaterkingslocaties 4 september 2019

NRD Mestbewaterkingslocaties provincie Noord-Brabant

- uitgesloten gebieden Verordening ruimte

Legenda

bebouwde kom
(indicatief)

Verordening ruimte

Groenblauwe mantel

Zone beperking veehouderij

Natuurnetwerk Brabant

POUDEROYEN
compagnons

P197550 10 sept 2019

mestbewaterkingslocaties
4 september 2019

vergund

aanvraag,
(nog) niet vergund

capaciteit fosfaat (ton)

onbekend

0 - 50

50 - 100

100 - 500

500 - 1000

1000 - 2500

2500 - 5000

5000 - 10000

0 2,5 5 10 15
Kilometers